

Malatesta'nın Nestor Makhno'nun Mektubuna Yanıtı

Errico Malatesta

1929

Sevgili Yoldaş,

Hareketimiz içinde "Platform" adıyla anılan yurt dışındaki bir grup Rus anarşisti tarafından yayınlanmış olan ve anarşistlerin Genel Birliğinin örgütlenmesine yönelik öneriler içeren Projeye ilişkin eleştirilerimle ilgili olarak bana bir yıldan daha uzun bir zaman önce göndermiş olduğum mektubu nihayet okuma fırsatı buldum.

İçinde bulunduğum koşulları bildiğin için, mektubunu daha önce yanıtlamamış olmamı anlayışla karşılayacağından kuşku yok.

Sansür, yıkıcı olarak kabul edilen yayınları, siyasal ve toplumsal konulara değinen mektupları alma engel olduğu için, pek çoğumuzu ilgilendiren sorunların tartışmasına dilediğimce katılamıyorum ve yoldaşların söylediklerinden ve yaptıklarından ancak kesik kesik ve şans eseri haberdar olabiliyorum. "Platform"un ve benim ona yönelik eleştirilerimin yaygın biçimde tartışıldığını biliyorum, ama, neler söylendiği konusuna ilişkin bilgilerim yok denecek kadar az; senin mektubun, bu konuda okuyabildiğim tek yazılı belge.

Eğer serbestçe yazılabilsedik, bir tartışmaya girişmezden önce, senden, muhtemelen Rusçadan Fransızcaya yapılan çevirinin yetersizlikleri yüzünden kısmen bulanık görünen görüşlerinize açıklık getirmeni isterdim. Fakat, çevirinin ışığında, sana ileri sürdüğünüz düşüncelerden neler anladığımı söyleyeceğim, umarım ardından senin yazacaklarını okuma olanağım olur.

Kolektif sorumluluk ilkesinin temel bir ilke olduğuna, onun geçmişin, bugünün ve yarının devrimcilerine rehberlik ettiğine ve etmesi gerektiğine inanıyorsun ve kolektif sorumluluk ilkesini kabul etmediğim için şaşırıldığımı söylüyorsun.

Kendi adıma, bir anarşistin ağzından çıkan kolektif sorumluluk anlayışının ne olduğunu merak ediyorum.

Orduların, isyancı askerleri ya da düşman karşısında kendilerinden beklendiği gibi davranmayan askerleri ayırım gözetmeksizin kurşuna dizdiklerini biliyorum. Ordu komutanlarının, kimi direniş girişimleri yüzünden, köyleri ya da şehirleri yıkmada, çocuklar da dahil olmak üzere tüm nüfusu yok etmede bir an bile tereddüt etmediklerini biliyorum. Çağlar boyunca, hükümetlerin çeşitli yollardan ayaklanmaları bastırmak, yeni vergiler koymak, vb. için kolektif sorumluluk sistemlerine başvurmuş olduklarını biliyorum. Ve, bunun gözdağı verme ve baskı kurmada etkin bir araç olduğunu biliyorum.

Fakat, özgürlük ve adalet için mücadele eden ve olsa olsa -maddi yaptırımlar içersin ya da içermesin- ancak ahlaki sorumluluktan söz edebilecek insanların nasıl olup da kolektif sorumluluktan söz edebildiklerini anlamıyorum.

Örneğin, eğer silahlı bir düşman ordusuyla savaş sırasında yanımdaki insan bir ödek gibi davranırsa, bundan ben ve herkes zarar görebilir; fakat, üstlenmiş olduğu rolün gereğini yerine getirme cesaretinden yoksun olmanın utancı sadece o insanın kendisine aittir. Eğer bir komploda komploculara yardım eden kişi arkadaşlarına ihanet eder ve onların hapse gitmesine yol açarsa, bu ihanetten sorumlu olanlar ihanete uğrayanlar mıdır?

"Platform" şunu söylüyor: "Birlik her üyenin devrimci ve siyasal faaliyetinden sorumlu olacaktır; yine her üye Birliğin devrimci ve siyasal faaliyetinden sorumlu olacaktır."

Bu, anarşistlerin savunup öne sürdükleri özerklik ve özgür inisiyatif ilkeleriyle bağdaşabilir mi? Ben de buna karşılık şunları yazmıştım: "Eğer Birlik her üyenin yaptıklarından sorumlu olacaksa, ortak programın en iyi ne şekilde uygulanacağına karar vermek konusunda tek tek üyelere ve gruplara nasıl özgürlük tanıyabilir? Bir insan, engellemek için gerekli araçlara sahip olmadığı bir eylemden nasıl sorumlu olabilir? Dolayısıyla, Birlik ve Yürütme Komitesi, tek tek üyelerin eylemlerine gözcülük etme, onlara neyi yapıp neyi yapmayacaklarını emretme gereksinimi duyacaktır; ve, olayın ardından gelen eleştirel tutum daha önceden kabul edilmiş sorumluluktan bağışık kalmayı sağlayamayacağına göre, hiçkimse komitenin Başla! komutu ve izni olmadan herhangi bir şey yapmaya girişemeyecektir. Diğer yandan, bir birey, bir kolektifin ne yapacağını daha önceden bilmeden ve uygun görmediği bir şeyi engelleme araçlarına sahip olmadan, o kolektifin eylemlerinin sorumluluğunu kabul edebilir mi?"

Ortak bir amaç için diğerleriyle bir araya gelen ve işbirliği yapan herkesin kendi eylemlerini yoldaşlarının eylemleriyle koordineli kılma gereksinimi duyması, onların faaliyetlerine, dolayısıyla ortak davaya

zarar verecek şeyler yapmaması ve -giderek derinleşen görüş ayrılıkları ya da değişen koşullar veya yöntemler konusunda işbirliğini olanaksız ya da uygunsuz hale getiren tercihler dolayısıyla içtenlikle birlikten ayrılma isteğinin ifade edilmesi istisna olmak üzere- daha önce yapılmış anlaşmalara saygı duyması gerektiği görüşünü kesinlikle kabul ediyorum. Bu görevi hissetmeyen ya da yaşama geçirmeyenlerin birlikten uzaklaştırılması gerektiğini söylüyorum.

Belki, kolektif sorumluluktan söz ederken, siz de bir birliğin üyeleri arasından var olması gereken tam da böyle bir uyumu ve dayanışmayı kast ediyorsunuz. Eğer böyleyse, bana göre, ifadeniz sadece dilin yerinde olmayan bir kullanımı dolayısıyla tereddüt yaratıyor; bu durumda, sözcüklerin yanlış anlaşılmasından kaynaklanan sorun aşılır ve çok geçmeden bir fikir birliğine ulaşılır.

Gerçekten önemli olan sorun, mektubunda, anarşistlerin toplumsal hareket içindeki işlevine (rolüne) ilişkin değerlerin ve bunların hangi anlamları içerdikleri. Bu, anarşizmin varlık nedeniyle doğrudan ilintili temel bir sorun ve insan bu konuya değinirken ne demek istediğini açıkça ortaya koymalı.

Mektubunda, anarşistlerin (devrimci hareket içinde ve toplumun komünist örgütlenişinde) yönetsel ve dolayısıyla sorumluluk gerektiren bir rol mü üstlenmeleri, yoksa, kendilerini sorumluluktan bağışık yardımcılık işleviyle mi sınırlandırmaları gerektiğini soruyorsun.

Sorduğun bu soru, ne demek istediği konusunda yeterli kesinlikten ve netlikten yoksun olduğu için, beni ne söyleyeceğini bilemez hale getiriyor. Kendi gereksinmelerini karşılamak konusunda gerekli olanak ve araçlara sahip yığınları, bizim kendi yöntemlerimizi ve çözümlerimizi benimseyip benimsemek konusunda onları özgür bırakarak, öneri ve örneklerle yönlendirmemiz mümkün olabilir -eğer bunlar gerçekten yerinde öneri ve örnekler ise ve diğerlerinin önerilerinden ve uygulamalarından daha iyi görünüyorlarsa.

Fakat, yığınları idareyi ele alarak, yani, kendi fikirlerini ve çıkarlarını polisiye yöntemlerle onlara dayatan bir hükümet haline gelerek yönlendirmek de mümkün.

Onları hangi yoldan yönlendirmek istiyorsun?

Biz, hükümetin (her türden hükümetin) kötü olduğuna, özgürlük olmadan gerçek özgürlüğe, dayanışmaya ve adalate ulaşamayacağına inandığımız için anarşistiz. Bu yüzden, bir hükümet özlemi içinde olamayız ve diğerlerini (sınıfları, partileri ya da bireyleri) iktidarı ele geçirip hükümet haline gelmekten alıkoymak için mümkün olan her şeyi yapmalıyız.

Liderlerin sorumluluğu, kendisi aracılığıyla halkın suistimalden ve yanlışlardan korunmasını güvence altına almak istediğin fikrini veren bu anlayış, benim için hiçbir anlam ifade etmiyor. İktidardakiler, bir devrimle yüz yüze kaldıkları durumlar dışında, hiçbir zaman gerçekten sorumlu bir şekilde davranmazlar ve biz hergün devrim yapamayız -ve devrim genellikle hükümetin elinden gelen her kötülüğü yapmasından sonra gerçekleşir.

Anarşistlerin, anarşist olmayan ve doğal olarak hükümet olmak isteyen devrimcilerin basit birer yardımcısı olmakla yetinmeleri gerektiği düşüncesinden çok uzak olduğumu anlayacaksınız sanıyorum.

Aksine; kendi programımızın geçerliğine inanan biz anarşistlerin, hareketi kendi ideallerimizin gerçekleştirilmesine doğru çekebilmemizi sağlayacak belirleyici bir etki gücüne ulaşmak için çabalamaları gerektiğine inanıyorum. Fakat, bu tür bir etki gücü, diğerlerinin yaptığından daha fazlasını ve daha iyisini yaparak kazanılmalı; söz konusu etki, ancak bu yoldan kazanıldığı zaman bir yarara sahip olur.

Bugün, düşüncelerimizi derinleştirmeli, geliştirmeli, onların propagandasını yapmalı ve güçlerimizi ortak bir eylem içinde koordine etmeliyiz. İşçi hareketi içinde çalışmalıyız ve onun yalnızca kapitalist sistemle bağdaşır küçük kazanımlar hedefiyle sınırlı kalmaması ve söz konusu hedef tarafından yozlaştırılmaması için çaba göstermeliyiz; bütüncül toplumsal dönüşümün hazırlığına katkıda bulunacak böyle bir yoldan hareket etmeliyiz. İsyân ruhunu ve daha özgür, daha mutlu bir yaşam arzusunu uyandırmak için örgütsüz -ve belki de örgütlenemez- yığınlarla birlikte çalışmalıyız. Devletin ve kapitalizmin gücünü zayıflatma, işçilerin zihinsel düzeyini ve maddi koşullarını geliştirme eğilimi gösteren tüm hareketleri başlatmalı ve desteklemeliyiz. Kısacası, kendimizi geleceğe kapı açan devrimci eylem için ahlaki ve maddi olarak yeniden ve yeniden hazırlamalıyız.

Ve sonra, devrim sırasında, temel maddi mücadeleye aktif olarak katılmalıyız (mümkünse daha önce ve diğerlerinden daha etkin bir şekilde) ve devrimi Devletin tüm baskı güçlerini yıkacak biçimde en son

sınırına kadar çekmeye çalışmalıyız. İşçileri üretim araçlarına (toprak, madenler, fabrikalar, atelyeler, ulaşım araçları, vd.) ve üretilmiş mal depolarına el koymaya, tüketim maddelerinin eşitlikçi bir biçimde bölüşümünü bizzat ve derhal örgütlemeye, aynı zamanda komünler ve bölgeler arasında ürünlerin mübadelesini sağlamaya, kamu açısından yararlı ürün ve hizmetlerin üretiminin sürdürülmesini ve yoğunlaştırılmasını örgütlemeye teşvik etmeliyiz. Gerektiğinde şiddete başvurarak ve ama her şeyden önce onları gereksiz kılarak, yeni otoriter güçlerin ve hükümetlerin doğmasını engellemek için, yerel koşullara ve olanaklara bağlı olarak, işçi birliklerinin, kooperatiflerin, gönüllü grupların eylemini geliştirmek için mümkün olan her şeyi yapmalıyız. Ve, insanlar arasında yeterli uzlaşmayı bulamadığımız ve Devletin otoriter kurumlarıyla ve baskıcı organlarıyla yeniden örgütlenmesini engelleyemediğimiz koşullarda, onun yeniden inşasına katılmayı ya da onun meşruiyetini tanımayı reddetmeli, onun dayatmalarına karşı başkaldırmalı, kendimiz ve bütün muhalif azınlıklar için tam özerklik talep etmeliyiz. Diğer bir deyişle, fiili ya da potansiyel bir ayaklanma hali içinde kalmalı, bugünü kazanacak durumda olmadığımız durumda en azından geleceği kazanma hazırlığı içine girmeliyiz.

Anarşistlerin devrime hazırlığa ve devrimin yaşama geçirilişine katılmaları gerektiğini söylerken siz de bunları mı kast ediyorsunuz?

Size ve çalışmalarımıza ilişkin bildiklerimden yola çıkarak, sizin de bunu ifade ettiğinize inanma eğilimindeyim.

Fakat, desteklediğiniz Birlik projesinde o birliğe ideolojik ve örgütsel bir yönelim kazandıracak bir Yürütme Komitesi'nin varlığını gördüğüm zaman, sizin ayrıca, genel anarşist hareket içinde, otoriter bir yoldan devrimin teorik ve pratik programını dikte edecek merkezi bir organın varlığını arzuladığınızı kuşkusuna kapılıyorum.

Eğer bu kuşku da haklıysam, sizlerle ayrı kutuplardayız.

Sizin örgütünüz ya da idari organlarınız belki anarşistlerden kurulu olacaktır, fakat, bu bir hükümetten başka bir şeye varmayacaktır. Bu organlar, tamamen iyi niyetle bunların devrimin zaferi için gerekli olduğuna inanarak, bir öncelik olarak, kendi iradelerini yeterince güçlü biçimde empoze etmelerini sağlayacak kadar iyi şekilde yerleşiklik kazanmayı kaygı edineceklerdir. Bu yüzden, maddi savunma için silahlı birlikler ve emirlerini yerine getirecek bir bürokrasi yaratacak, ve süreç içinde halk hareketini felç duruma düşürerek devrimi boğazlayacaklardır.

Bolşeviklerin başına gelenin bu olduğuna inanıyorum.

Ben, önemli olan şeyin bizim planlarımızın, projelerimizin, ütopyalarımızın zaferi olmadığını düşünüyorum -zaten bunlar yaşam tarafından doğrulanmaya gereksinim duyuyorlar ve yaşam tarafından değişikliğe uğratılabilirler, geliştirilip zamanın ve mekanın gerçek ahlaki ve maddi koşullarına göre uyarlanabilirler. Asıl sorun, insanların, kadınların ve erkeklerin, binlerce yılın kendilerine aşlamış olduğu sürü güdülerinden ve alışkanlıklarından kurtulmaları, özgürce düşünmeyi ve hareket etmeyi öğrenmeleri. Ve, anarşistlerin kendilerini özellikle adamaları gereken en büyük uğraş da bu ahlaki özgürleşme olmalı.

Mektubuma gösterdiğin ilgiden dolayı sana teşekkür ediyor, senden yeniden haber almayı ümit ediyorum. İçten selamlar.

Risveglio (Cenova), Aralık 1929

Anarşist Kütüphane

Errico Malatesta
Malatesta'nın Nestor Makhno'nun Mektubuna Yanıtı
1929

04.07.2020 tarihinde <https://www.nestormakhno.info/turkish/malatestanin.htm> 'den alındı.

tr.anarchistlibraries.net